

Tien gouden regels voor de militair

indien u ergens van verdacht wordt

Inleiding

Van elke Nederlander en zeker van u als militair mag worden verwacht, nee worden geëist, dat u de wetten naleeft. In de eed en belofte heeft u dat al uitgesproken t.w. “*gehoorzaamheid aan de wetten*”. Als u zich aan de wet houdt dan heeft u minder kans dat u een dagvaarding ontvangt om bij de rechter in Arnhem te verschijnen.

Gedurende vele jaren stond ik als officier-raadsman bij de militaire rechtbank om militairen die zo'n dagvaarding hadden ontvangen bij te staan.

Op basis van die ervaring heb ik enkele “gouden” regels ontwikkeld die van belang voor u (kunnen) zijn als u ooit – ik ga ervan dat dat niet gebeurt - met het strafrecht te maken krijgt.

Regel 1: Laat u niet intimideren als u aangehouden wordt

De Koninklijke Marechaussee is de bevoegde instantie tot het opsporen en onderzoeken van strafbare feiten/overtredingen gepleegd door militairen. Mijn ervaring heeft geleerd dat de Koninklijke Marechaussee alle middelen zal aanwenden om tot een waarheidsvinding te komen. Let wel dat is ook hun taak, maar het blijft wel ingrijpend voor de militair die er mee te maken krijgt.

Normaal gesproken wordt u door de KMar uitgenodigd om op het bureau te komen. Verbaast u zich er echter niet over indien militairen van de KMar bij voorkeur zeer vroeg in de morgen bij u aanbellen om u aan te houden. Ook kan het gebeuren dat opsporingsambtenaren u tijdens een les uit het leslokaal halen om met hen mee te gaan naar het bureau van de KMar.

In sommige situaties (bv bij vluchtgevaar of achterhouden van bewijsmateriaal) is de aanpak om u thuis of in het leslokaal aan te houden te billijken maar in veel situaties moeten zulke activiteiten meer als een vorm van psychologische oorlogvoering worden beschouwd. Ten overstaan van de buurt en/of collega's wordt u meegenomen, waardoor u mogelijk eerder geneigd bent om te gaan praten. In zekere zin hanteert de KMar dezelfde technieken als bij een krijgsgevangenondervraging met slechts één doel t.w. dat u snel ‘doorslaat’ en gaat praten, liefst zoveel mogelijk. Als u die ondervragingstechnieken weet en herkent is het dragelijker om ermee om te gaan.

Regel 2: Zeg niets tegen de KMar, tenzij....

U bent verplicht om mede te delen wie u bent: uw naam, adres, geboortedatum e.d. De opsporingsambtenaren willen echter meer van u weten. Zij weten als geen ander dat de eerste paar uren van het contact met de verdachte cruciaal zijn. Immers op

het moment van de aanhouding bent u verdoofd, niet in staat tot helder nadenken, zodat u eerder geneigd bent om zaken te zeggen waar u later veel spijt van heeft.

Belangrijk daarbij is om van de opsporingsambtenaren direct te vernemen of u als getuige wordt gehoord of als verdachte. Wordt u als verdachte gehoord dan kunt u gewoon aan hen vragen waar u van verdacht wordt. Stelregel is dat de militairen van de KMar verplicht tegen u moeten zeggen, dat u niet tot antwoorden verplicht bent. In de rechtspraak heet dat: “*de cautie uitspreken*”. Als zij hebben aangegeven dat u niet tot antwoorden verplicht bent dan zou ik dat advies van de KMar maar heel goed overnemen. U bent immers niet verplicht om ook maar iets te zeggen. Zelfs op hun vraag waarom u niets wilt zeggen, hoeft u geen antwoord te geven. De militairen van de KMar zullen evenwel met alle beschikbare middelen proberen om u aan het praten te krijgen. U moet namelijk, zo vinden zij, veel heel veel praten, zodat zij de bewijslast snel rond kunnen hebben.

Echter alles wat u tijdens het verhoor zegt kan gedurende het onderzoek maar vooral tijdens de rechtzitting tegen u worden gebruikt. U bent immers niet verplicht om mee te werken aan uw eigen veroordeling. Zolang u geen contact heeft gehad met uw advocaat/raadsman is mijn advies: ZEG NIETS. Dat geldt niet alleen tijdens het verhoor zelf, maar ook daarvoor in het eerste contact met de militairen van de Marechaussee, en ook bijvoorbeeld tijdens de rit naar het bureau van de KMar. Zelfs als u een kop koffie met hen drinkt blijft het advies hetzelfde: ZEG NIETS over uw zaak.

Ik kan dit niet genoeg benadrukken. Niets vertellen is niets vertellen en dit gaat zover dat u ook niets in telefoongesprekken aan de familie moet mededelen. Kortom zolang u niet met uw raadsman heeft gesproken geldt: “Spreken is zilver, maar zwijgen is goud”.

Wees ervan overtuigd dat de KMar vanaf de aanhouding continu zal proberen om u toch aan het praten te krijgen. Daarbij geldt dat iets dat voor u onschuldig is om te vertellen mogelijk voor de KMar een nieuw inzicht kan geven, zodat altijd grote voorzichtigheid op zijn plaats is. Niets zeggen zolang u uw raadsman niet uitgebreid heeft gesproken blijft een belangrijke regel.

Regel 3: Zegt niets of de waarheid

In beginsel geldt regel 2, maar als u na overleg met de raadsman toch iets zegt kom dan niet met sprookjes maar spreek de waarheid. De KMar is gauw genoeg in staat om uw verhaal te controleren en daarmee geconfronteerd moet u bekennen, dat u gelogen heeft. Dit maakt uw zaak bij de rechtbank er niet sterker op.

Regel 4: Neem altijd een officier-raadsman of advocaat

Indien u wilt dat uw belangen optimaal gediend worden is het voor u noodzakelijk dat u een raadsman/advocaat naast uw zijde heeft en wel zo snel mogelijk. Bij een licht en/of eenvoudig vergrijp of strafbaar feit kan een officier-raadsman volstaan. Op intranet staat een overzicht van militairen die als officieren-raadsman bij de krijgsmacht optreden. Bij een zwaarder vergrijp kunt beter terugvallen op een advocaat. Bedenk wel dat zelfstandig een advocaat inschakelen een grote financiële

aderlating is. Indien u lid bent van een vakbond kunt u - onder voorwaarden - gebruik maken van hun juridische expertise..

Vanaf 1 april 2010 hebt u vóór het verhoor door de opsporingsambtenaren het recht om een advocaat/raadsman te spreken. Zoals eerder aangegeven: de eerste uren van het verhoor zijn niet alleen cruciaal voor de KMar, maar ook voor u als verdachte. Zo'n raadsman (advocaat of officier-raadsman) kent de klappen van de zweep en kan u adequaat informeren, coachen en u desnoods telefonisch ondersteunen in het strafproces.

Tijdens zo'n eerste verhoor kan de advocaat toezien op een correcte gang van zaken. De invloed van de advocaat op het verhoor zelf is beperkt want de militairen van de KMar stellen de vragen maar de advocaat kan in elk geval tijdens het verhoor zonedig ingrijpen indien er ongeoorloofde druk op u wordt uitgeoefend. Tevens heeft u een extra getuige die bij het gesprek aanwezig is. Indien de raadsman of advocaat niet direct beschikbaar is dan treedt automatisch regel 2 "zeg niets" in werking.

Regel 5: Laat u niet 'gek' maken

De eerste 24 uur van een ondervraging zijn het belangrijkste. U bent gearresteerd, weg van huis, veelal geen telefonisch contact en de opsporingsambtenaren willen zo snel mogelijk de 'waarheid' achterhalen". De KMar is bij het verhoor gehouden aan strikte (wettelijke) voorwaarden. Niet alles is namelijk toegestaan.

Een verdachte mag bijvoorbeeld niet fysiek of psychisch gedwongen worden een verklaring af te geven, maar wat is dan gedwongen en wat is geoorloofd en wat is niet geoorloofd. Het meest bekende voorbeeld van ongeoorloofde verhoormethoden was de zogenaamde Zaanse verhoormethode waarbij de verdachte langdurig en intensief met uiteenlopende verhoortechnieken werd geconfronteerd. Hierbij moest de verdachte toestaan dat foto's van het slachtoffer, het misdrijf en zijn eigen kinderen in dezelfde kamer werden opgehangen. De Hoge Raad heeft deze verhoormethode in strijd geacht met de behoorlijke procesorde.

U kunt durende 6 uren worden vastgehouden, waarbij de uren tussen 00.00 en 09.00 uur niet worden meegeteld. Bij een aanhouding om 23.00 uur kunt u dus tot 14.00 uur de volgende dag worden vastgehouden.

Ondanks de beperkingen die aan verhoren zijn gesteld zal mede afhankelijk van de ernst van het vergrijp op u psychologische druk worden uitgeoefend. De bedoeling van de opsporingsambtenaren is immers om ten koste van alles de "waarheid boven tafel" te krijgen. Zij willen dat u gaat praten zodat het proces-verbaal kan worden doorgestuurd naar het Openbaar Ministerie.

Wees daarom erop voorbereid dat alle bekende trucs van "krijgsgevangenen-ondervraging" op u zullen worden toegepast: dan weer lief en vriendelijk, dan weer hard en gemeen, dan weer formeel, dan weer informeel. De opsporingsambtenaren zullen afhankelijk van de situatie inspelen op uw gemoedstoestand en alles uit de kast halen om de bewijslast rond te krijgen. Vermoedheid door het verhoor kan ook een rol gaan spelen, zodat u eerder geneigd bent om het dan maar te vertellen om er zoals velen zeggen: 'er eindelijk van af te zijn'.

Indien er meerdere verdachten zijn dan zullen de opsporingsambtenaren eerst bezien welke persoon het gemakkelijkst “doorslaat”. Zij zullen dan met die informatie de anderen proberen te ‘bewerken’.

Zo kunt u het volgende gesprek verwachten. Let wel kan want de mogelijkheden van opsporingsambtenaren zijn onuitputtelijk:

- “Werkt u nu gewoon mee aan het onderzoek dan kunt u daarna gewoon weer naar huis”
- “Heeft u kinderen?” “Wat zullen de burens denken als ineens een politieauto voor de deur staat?”
- “Zou u het leuk vinden als uw huis helemaal overhoop wordt gehaald?”
- “U kunt wel zwijgen, maar we komen er toch wel achter, dus houdt u nu de eer aan uzelf door te bekennen”.
- “Wat gaan we tegen uw commandant zeggen?”
- “De anderen hebben al bekend, dus wat doet u nu zo moeilijk”.
- “U kunt het gewoon vertellen, daar is niets fouts aan”; “Laat uw geweten meespelen en maak nu eindelijk schoon schip”
- ‘Ik begrijp heel goed dat u zoiets heeft gedaan. Als ik u in uw schoenen had gestaan had ik wie weet hetzelfde gedaan”.
- “Maak het niet erger dan het al is”.

In mijn praktijk werd een luitenant en zijn vrouw vastgehouden in verband met bezit van xtc. De drugs waren gevonden in de tas van de vrouw. De druk werd opgevoerd door tegen de luitenant aan te geven: “Als u niet bekend moeten wij uw vrouw veel langer in de cel vasthouden”. De luitenant werd daarmee onder druk gezet en bekende waarna de vrouw werd vrijgelaten.

Regel 6: Als u iets schriftelijk verklaart, zeg het dan in uw eigen woorden

U wordt ergens van verdacht en veelal staat zo’n vergrijp in een artikel van het Wetboek van Strafrecht en/of het Wetboek van Militair Strafrecht. Indien u volgens de opsporingsambtenaren een strafbaar feit heeft begaan dan zullen deze ambtenaren eerst bezien welk artikel(en) u heeft overtreden. Belangrijk voor de bewijslast is evenwel dat de feiten en omstandigheden zoals neergelegd in dat betreffende wetsartikel liefst volledig met uw verklaring overeenkomen.

De opsporingsambtenaren zullen hun vragen dus zo formuleren, dat u zelf in uw beantwoording alle elementen van het overtreden wetsartikel zult vermelden. Voor de rechter is na lezing van uw verklaring het dan gemakkelijker om u te veroordelen. In het proces-verbaal zal dus nooit staan dat u heeft gezegd dat u iets heeft meegenomen. Nee, in uw verklaring zal altijd staan dat u heeft gezegd, dat u zich deze goederen wederrechtelijk heeft toegeëigend. Zorg er dus ook voor dat als u iets verklaart en de KMar uw verklaring op schrift zet dat deze verklaring voor u ook begrijpelijk blijft. Als u niet weet wat ‘wederrechtelijk’ is dan hoeft u dat dus ook niet te verklaren. Ook al leggen de ambtenaren van de KMar het nog drie keer uit.

Neem de tijd om uw eigen verklaring samen met uw advocaat goed door te lezen. U heeft alle tijd, en laat u niet opjagen door de KMar. Het is uw verklaring. Als u te weinig tijd krijgt dan tekent u niets helemaal niets. Ook dan zal er druk op u worden

uitgeoefend maar u moet achter de verklaring staan en als er zaken in staan die u niet heeft gezegd dan moet dat doorgehaald worden. Zodra u tezamen met uw raadsman kunt instemmen met de verklaring moet u direct om een copie van deze verklaring vragen, zodat u een bewijs heeft.

Regel 7: U hoeft niets te bewijzen

Het feit dat u niet verplicht bent te antwoorden heeft enkel en alleen te maken met het feit dat u niet verplicht kunt worden om mee te werken aan uw eigen veroordeling. U hoeft dus, en dat is heel belangrijk, niet te bewijzen, dat u schuldig bent. U bent daarom slechts verdachte en onschuldig tot het moment dat u onherroepelijk bent veroordeeld. Het is de taak van de KMar en in het verlengde daarvan het Openbaar Ministerie om aan te tonen, dat u het vergrijp waar u van verdacht wordt heeft begaan. En als er geen (in)direct bewijs voorhanden is of als het bewijs rammelt dan wordt u eenvoudigweg vrijgesproken. Of u het nu wel of niet heeft gedaan doet dan niet terzake. Immers er is dan niet wettig en overtuigend bewezen, dat u het feit heeft gepleegd. Veertien Hells Angels werden in 2007 vrijgesproken van moord. Allen beriepen zich op hun zwijgrecht. *“Ze hebben de schijn tegen, maar hard bewijs ontbreekt”*, concludeert het Hof.

Voor de advocaat/raadsman én voor u is het van belang om te beoordelen of de bewijslast zodanig wettig en overtuigend is dat u daarmee kan worden veroordeeld.

In eerste instantie is het voor een advocaat/raadsman daarmee ook niet van belang om te weten of u het strafbare feit al dan niet heeft gepleegd. Als iemand een advocaat vraagt: “Heeft uw client het feit gepleegd” dan zal hij veelal de volgende antwoorden geven: “Mijn client geeft aan dat hij het niet heeft gedaan en ik heb geen reden om daaraan te twijfelen” of “op basis van het bewijs kan ik niet anders concluderen, dan dat mijn client het strafbare feit niet heeft gedaan”.

Regel 8: Verzamel al het bewijs zolang dat nog mogelijk is

Voor u is van belang dat al het bewijs binnen zo'n kort mogelijke termijn wordt verzameld. Soms zit er veel tijd tussen het opmaken van het proces-verbaal en de uiteindelijke zitting. Als dan ineens blijkt dat bepaalde gegevens (bijvoorbeeld getuige-verklaringen, emails, toegangsregisters) die u mogelijk zouden kunnen vrijpleiten nog niet in het dossier zitten dan is het vaak lastig zo niet onmogelijk om die gegevens later alsnog boven tafel te krijgen.

Zo had ik een cliënt die werd verdacht van ‘stalking’. De bb’tster had een aanklacht tegen hem ingediend en haar gsm aan de KMar ter beschikking gesteld. Op haar gsm stonden alleen de sms’jes die hij naar haar had toegestuurd. De sms’jes die zij naar hem had gestuurd ontbraken. De KMar had echter enkel haar gsm doorgelicht en nagelaten ook de gsm van mijn cliënt te onderzoeken. Juist op die gsm stonden ontlastende sms’jes van haar. Helaas kwam ik als raadsman daar te laat achter en waren die sms’jes al verwijderd.

Regel 9. Licht uw commandant in

Vaak is de commandant al geïnformeerd door de KMar, maar het getuigt van goede manieren indien u uw commandant informeert. In overleg met de raadsman kunt u bezien wat u tegen de commandant verteld. De commandant vervult immers een dubbelfunctie. Aan de ene kant is hij de persoon die u met raad en daad kan bijstaan, die mogelijk de 'couleur locale' kan schetsen, maar diezelfde commandant kan u schorsen en voordragen voor ontslag. Kortom overleg goed met uw raadsman wat u de commandant vertelt. U kunt in elk geval de feitelijke informatie tegen hem zeggen, namelijk dat u bent aangehouden door de Marechaussee en dat er een onderzoek plaatsvindt. Mocht de commandant meer willen weten dan kunt u hem altijd naar de KMar verwijzen.

Regel 10: Bereid je goed op de zitting voor

Het proces-verbaal is naar Justitie gestuurd en dan wordt een datum van de zitting vastgesteld. Zodra de datum bekend is, bespreekt u met de raadsman de laatste details: wat gaat de officier van justitie vragen, wat als de rechter dit of dat vraagt. Kortom de hele 'film' wordt van tevoren afgedraaid.

Uiteindelijk vindt de zitting van uw zaak plaats. Ook tijdens de zitting zal de rechter tegen u zeggen, dat u niet verplicht bent te antwoorden. U blijft gedurende het gehele proces immers het recht behouden om te zwijgen dus ook tijdens de rechtzitting. Ik kan niet genoeg benadrukken dat u zich samen met uw raadsman steeds af moet vragen wat u wel en wat u niet tijdens de zitting gaat zeggen. Ook de rechter zal proberen gegevens van u los te krijgen. Hij moet immers zich ervan vergewissen, dat het geleverde bewijs en wat tijdens de zitting wordt gezegd voldoende is om u te veroordelen.

Het lijkt een open deur, maar wees tijdens de zitting beleefd en gedraag u als een echte professionele militair t.w. beheerst en correct. De leden van de rechtbank van vervullen ieder hun eigen rol en het is goed dat te realiseren. De officier van justitie heet niet voor niets de openbare aanklager en de rechter komt veelal beminnelijk over. Toch kunnen ook rechters uit hun rol vallen. In één zaak gaf de rechter ongezouten kritiek door tegen mijn client te zeggen: "*de zaak is te ranzig voor woorden*" en in een andere zaak waarbij de verdachte tijdens de zitting zijn verklaring in het proces-verbaal introk zei de rechter tegen mijn cliënt, dat hij die handelwijze niet '*des officiers*' vond.

Al met al blijven rechters blijkbaar ook mensen.

Bovenstaande artikel is op persoonlijke titel geschreven.

Lkol Skip Springer

skip.h.springer@gmail.com